

KLIIMAMINISTEERIUM

Lauri Hussar
Riigikogu
riigikogu@riigikogu.ee

Teie 16.04.2026 nr 7-1.2/26-00806-2

Meie 05.05.2026 nr 1-14/26/1520-2

Vastus Riigikogu liikme Lauri Laatsi kirjalikule
küsimusele taristuministrile (KK 527)

Austatud Lauri Laats

Täname Teid kirjaliku küsimuse eest, milles väljendate muret kütusehindade järsust tõusust tingitud mõju pärast taristuministri vastutusvaldkonnale tervikuna. Palute vastuseid küsimustele, mis puudutavad kütusehindade tõusu mõjusid ja peamisi riske olukorras, kus hinnad püsivad pikaajaliselt kõrgel tasemel ning milliseid ettevalmistusi on tehtud võimaliku pikaajalise kütuse hinnatõusu mõjude leevendamiseks, sealhulgas vastutusvaldkonna toimimise tagamiseks ning kriisiplaane olukorraks, kus kütuse tarneahelates tekivad tõsised häired või pikemaajaline kütuse puudus ning millised on peamised meetmed, mida rakendatakse.

Nõustume, et kütusehindade kasv Eestis on otseselt seotud maailmaturu arengutega, sealhulgas geopoliitiliste pingete ja tarneriskidega, millel on vahetu mõju Eesti majandusele, ettevõtete kulubaasile ning ka inimeste igapäevasele toimetulekule.

Juhime siinkohal tähelepanu sellele, et sarnane olukord valitses ka hiljutiste kriiside ajal - nii COVID-19 pandeemia kui Venemaa agressiooniga Ukraina vastu kaasnesid nii kütuse hinnaanomaaliad kui üldised tarnehäired, millega valitsussektor ja ettevõtjad silmitsi seisis. Saadud kogemused suurendasid meie majanduse ja avalike teenuste kriisikindlust, samuti on tollased kogemused ja lahendused suuresti rakendatavad ka tänase kütusekriisi haldamisel ja selle lahendamisel.

Eestis ei ole hetkel otseselt ohtu mootorikütuste varustuskindlusele, küll aga on kõrged kütusehinnad mõjutanud eelkõige neid tegevusvaldkondi, mis sõltuvad otseselt fossiilsete kütuste kasutamisest, nagu näiteks transport ning sellest sõltuvad kaubad ja teenused.

Samas ei näe me hetkel olulisi riske taristuministri vastutusvaldkonnas olevate avalike teenuste toimepidevusele.

Riigi avalike transporditaristute haldajad on üldjuhul riigiasutused või ettevõtted, kelle tegevus-, investeeringukulud ning tulude-kulude tasakaalu tagamist rahastatakse riigieelarvest. Avaliku taristu majandajad lähtuvad oma majandustegevuse korraldamisel kinnitatud tegevuskavade ja äriplaanide prioriteetidest, mis on eelkõige taristu seisundi normidele vastavus ja riigieelarves ettenähtud investeeringud arendus- ja ehitustegevus, mõlemas tegevusprioriteedis olulisi häiringuid hetkel ei ole täheldatud.

Transporditaristu ehitamise ja korrashoiu eri tüüpi hankelepingud sisaldavad sõltuvalt kestusest ja objekti spetsiifikast ka sisendhindade indekseerimist ja reserve, mis tänases teadmises on üldiselt piisavad plaanitud mahtudes transporditaristute ehitus- ja korrashoiutegevusega jätkamiseks. Samas on taristute ehitus- ja korrashoiulepingute partnerid esitanud juba ka sooviavaldusi kütuse kallinemisest põhjustatud kulude hüvitamise või lepingute muutmise läbirääkimisteks. Taristumajandajad tegelevad olukorra kaardistamisega ning kaalumisel on erinevad kompensatsioonimeetodid eritüüpi lepingutele seaduse ja eelarve raamides.

Pikaajalise mõjuga kütusekriisi korral tagatakse jätkuvalt elutähtsate teenuste osutamise tagamine ning kriitilise tähtsusega taristute majandamisel esmajärjekorras taristu hooldetegevused. Samas ei ole investeeringute kavades sellisel juhul välistatud ka eelarvepiirangutest mõjutatud muudatused, eesmärgiga viia ellu prioriteetsemad investeeringud ning vähemprioriteetsemaid investeeringuid ja hankeid vastavalt ajatades või edasi lükates. Samuti võib esineda väheolulisel määral ehituse hankelepingute ülesütlemisi ning kaasnevalt uue hankemenetluse korraldamise vajadust.

Sarnastel põhimõtetel tegutsети ka eelmiste energia ja tarneahelaid mõjutanud kriiside haldamisel.

Hetkel ei ole täheldatud ka lennukikütuse kättesaadavuse ega hinnamuutuste olulist negatiivset mõju Eesti lennundussektorile (lennuettevõtted, kütusetarnijad) ega Tallinnast lennutransporditeenuseid pakkuvatele ettevõtetele. Turuosalistega konsulteeritult ei ole põhjust eeldada, et olukord muutuks oluliselt ka suvekuude nõudluse tipuperioodil.

Lennukikütuste tarnija on kahele Tallinna lennujaamas lennukikütuse käitlejale kinnitanud, et nende pikaajalised Põhjamerest pärinevad toornafta tarned ja lennukikütuse tootmine on plaanipäraselt tagatud ega mõjuta lennukikütuse kättesaadavust, sh ei ole lähiaegadel näha suuremaid muutuseid hinnapoliitikas.

Mis puudutab Teie küsimusi vastutusvaldkonnas tehtud kriisiplaanide ja rakendavate meetmete kohta olukorraks, kus kütuse tarneahelates tekivad tõsiseid häired ja kütuse puudus, siis alustuseks märgime, et hädaolukorraseaduse (HOS) kohaselt on taristuministri vastutusvaldkonnas määratud viis elutähtsat teenust: riigitee sõidetavuse tagamine ning lennuväljade, aeronavigatsiooniteenuse, avaliku raudtee ja sadamate tegevuse toimimine.

Kõigi nende teenuste osas on väljatöötatud elutähtsa teenuse nõuded ning hiljuti on määratud ka mitmed uued elutähtsate teenuste osutajad. Hetkel käib HOS-i viimase muudatusega määratud uute elutähtsate teenuste osas riskianalüüside ja toimepidevusplaanide koostamine. Nende käigus hindavad ka uued teenuseosutajad oma tegevusi erinevate ohtude realiseerumisel, sealhulgas väliseid riske, ning kaardistavad ristsõltuvused teiste teenustega. Selle põhjal koostatakse toimepidevuse plaanid. Nõuded riskianalüüside ja toimepidevuse plaanide koostamiseks tulenevad HOS-st. Toimepidevuse plaanide alusel on Kliimaministeeriumi poolt koostatud ja koostamisel elutähtsate teenuste lõikes valdkondlikud hädaolukorra lahendamise plaanid. Elutähtsa teenuse

korralduse oluline osa on muu hulgas ristsõltuvuste vähendamine ning valmisoleku tagamine olukordadeks, kus teised elutähtsad teenused võivad katkeda.

Taristuministri vastutusvaldkonnas on lisaks HOS-s sätestatud elutähtsatele teenustele määratletud ka kriitilise tähtsusega riigikaitsele teenused, nagu ohtlike jäätmete käitlemine, laevaliikluse juhtimine, lootsimisteenus, jäämurdetööd, navigatsiooniteenus, riigilaevastiku tsiviilveesõidukite haldamine, tsiviiltoetuse koordineerimine sõjaliseks kaitseks ning ka neile valdkondadele koostatakse elutähtsa teenuste osutajatega sarnased toimepidevuse plaanid.

Riiklike meetmete rakendamine kriisiolukorras sõltub konkreetsest olukorrast ja selle ulatusest. Kui vedelkütuse tarnehäire (nt impordi katkemine) mõjutab vedelkütusega varustamist kui elutähtsat teenust, lähtutakse hädaolukorra lävendi ületamisel „Vedelkütusega varustamise katkemisest põhjustatud hädaolukorra lahendamise plaanist“. Nimetatud plaani koostamise kohustus tuleneb Kliimaministeeriumile hädaolukorra seadusest. Sellises olukorras rakendatakse meetmeid, mis on suunatud eelkõige elutähtsa teenuste toimepidevuse tagamisele või taastamisele koostööle vedelkütuse elutähtsa teenuse osutajate ning hädaolukorra lahendamise plaani koostööpartneritega.

Lisaks on vedelkütusega varustamise häirete korral oluline kõigi valdkondade koordineeritud ja säästlik tegutsemine. Kütusevarude mõistlik kasutamine aitab tagada kommerts- ja riiklike varude piisavuse kuni tarneahelate taastumiseni ning vähendab katkestuste mõju teistele elutähtsatele teenustele.

Siinkohal märgime ka ära, et Kliimaministeerium on viimastel kuudel korraldanud stsenaariumipõhiseid lauaõppusi ja arutelusid, mille fookuses on olnud just vedelkütuse varustuskindluse hädaolukord, millega ühtlasi testiti ka vedelkütuse hädaolukorra lahendamise plaani toimivust. Õppuste raames on läbi mängitud kütusevarustuse katkemise mõju kõigile Kliimaministeeriumi valitsemisala elutähtsatele ja riigikaitsele valdkondadele, sh taristuministri vastutusvaldkonnale. Õppuste käigus hinnati võimalikke mõjusid, kaardistati olemasolevad ressursid (sealhulgas kütusevarud) ning määratleti esmased tegevused kriisiolukorras. Vedelkütuse varustuskindlus on fookuses näiteks ka 2026. aastal toimival üleriigilisel kriisireguleerimise õppusel ILVES 2026.

Lõpetuseks juhime tähelepanu ka sellele, et kütusekriis mõjutab kõiki EL-i liikmesriike ning seetõttu on käivitunud ka koordineeritud rahvusvahelised ühistegevused, kõnealune teema on olnud juba mitme valdkonna ministrite Nõukogu erakorraliste kohtumiste päevakorras. Äsja avaldas ka Euroopa Komisjon teatise (*AccelerateEU*) kiiretest meetmetest taskukohase ja stabiilise energiavarustuse tagamiseks ühisturul. Tegemist on sisus Komisjoni töökavaga nii lühiajalistest kui pikas perspektiivis meetmetest viies peamises tegevussuunas: liikmesriikide ja rahvusvaheliste partneritega koostöö koordineerimine; tarbijate ja tööstuse kaitsmine hinnašokkide eest; ülemineku kiirendamine kohalikule puhtale energiale; energiasüsteemide uuendamine; investeeringute kiirendamine;

Peame väga oluliseks ühenduseüleselt koordineeritud tegevusi, oleme üks liit ja peame tegutsema koos, et vältida siseturu killustumist. Liikmesriikide ühine eesmärk on stabiilsete tarneahelate, hästi toimivate turgude ja tasakaalustatud ühenduvuse tagamine ühisturul tervikuna ning sellel eesmärgil Kliimaministeerium igapäevaselt ka tegutseb.

Saan kinnitada, et ka Vabariigi Valitsus hindab jooksvalt tekkinud olukorda ja selle arenguid ning vajadusel reageerib vastavalt, nii nagu näiteks ühe meetmena on Vabariigi Valitsuse initsiatiivil juba peatatud kavandatud kütuseaktsiisi tõus.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kuldar Leis
taristuminister

Lisaadressaadid: Riigikantselei

Koopia:heili.tonisson@riigikantselei.ee

Ain Tatter, 625 6385
ain.tatter@kliimaministeerium.ee